

Zakaj države uvažajo ponaredke?

Povzetek

1. Trgovina s ponarejenim blagom predstavlja dolgotrajno globalno socialno-ekonomsko tveganje, ki ogroža učinkovito javno upravljanje, uspešno poslovanje in blaginjo potrošnikov. Hkrati postaja vse pomembnejši vir dohodka za organizirane kriminalne združbe. Prav tako škoduje gospodarski rasti, saj zmanjšuje prihodke podjetij in spodkopava njihovo spodbudo za inovacije. Ponarejanje ne vpliva le na prodajo in dobiček prizadetih podjetij ter na gospodarstvo na splošno, temveč ogroža tudi socialno blaginjo in javno varnost. Poleg tega v nekaterih sektorjih z visokim tveganjem, kot so nezakoniti farmacevtski izdelki, hrana ali alkohol, prisotnost ponarejenega blaga še posebej resno ogroža zdravje in varnost državljanov.

2. Med dejavniki, ki spodbujajo uvoz ponaredkov, so takšni, ki oblikujejo nezavedno in zavedno povpraševanje. Nezavedno povpraševanje izražajo neozaveščeni potrošniki, ki jih prevarajo nepoštene osebe in ki kupijo ponaredek v prepričanju, da gre za pristen izdelek. Zavedno povpraševanje ustvarjajo potrošniki, ki se zavestno odločajo za ponaredke. Obstoječi podatki o carinskih zasegih kažejo, da je bilo približno 54 % uvoženih ponarejenih in piratskih izdelkov med letoma 2017 in 2019 prodanih potrošnikom, ki so vedeli, da kupujejo ponarejene izdelke, preostalih 46 % pa je bilo kupljenih v dobri veri. Delež potrošnikov, ki zavestno iščejo ponaredke, se razlikuje glede na vrsto izdelka, in sicer od 11 % za kemikalije do 57,3 % za elektronske naprave.

3. V obstoječih mikroekonomskih raziskavah je bilo ugotovljenih več dejavnikov, ki oblikujejo namerno povpraševanje in nenamerno nagnjenost k nakupu ponaredkov. Večina teh dejavnikov je povezana s posameznim potrošnikom, vključno z njegovim splošnim ekonomskim položajem, znanjem o ponarejanju in piratstvu ter odnosom do njiju, ter pomisleki v zvezi z nakupom in potrošnjo ponarejenega ali piratskega blaga. Drugi dejavniki so povezani s samim izdelkom (npr. njegova cena ali domnevna kakovost) in institucionalnim okoljem, v katerem potrošnik deluje.

4. Ti dejavniki so bili ugotovljeni na individualni ravni, vendar pa skuša makroekonomska analiza, predstavljena v tem poročilu, preveriti te trditve na makroekonomski ravni države. Analiza statističnih podatkov o uvozu in zasegih potrjuje nekatere mikroekonomske vzorce. Medtem ko so nekatere povezave jasne, je druge težje določiti in razložiti, zato je potrebna nadaljnja analiza.

5. Dejavniki, ki so jasno povezani z vrednostjo uvoza ponarejenih izdelkov, vključujejo:

- vrednost uvoza države. Analiza je pokazala zelo močno in pozitivno korelacijo med vrednostjo uvoženih ponaredkov in vrednostjo uvoženih pristnih izdelkov;
- BDP na prebivalca. Z analizo je bilo ugotovljeno, da je višji BDP na prebivalca države skupaj z drugimi dejavniki povezan z manjšim uvozom ponaredkov v te države. Pomembno je, da je BDP na prebivalca v skladu s številnimi študijami pozitivno povezan s splošno ravno spoštovanja intelektualne lastnine v državi. Države z nizkim BDP na prebivalca, ki imajo gospodarske omejitve in slabo pravno ureditev varstva intelektualne lastnine, so namreč bolj nagnjene k uvozu ponarejenih izdelkov. Zato ta

ugotovitev nakazuje, da bi krepitev ravni varstva intelektualne lastnine v državi lahko privedla do zmanjšanja uvoza ponaredkov;

- kakovost trgovine in prometne infrastrukture. Analiza v tem poročilu ugotavlja, da kakovost logistike in s prevozom povezane infrastrukture po navadi spodbujata uvoz ponarejenih izdelkov v enakem obsegu, kot spodbujata zakonito trgovino, v državah z razmeroma nizkimi standardi upravljanja, povezanimi s spoštovanjem in zaščito intelektualne lastnine. Ta rezultat potrjuje trende, ki sta jih že izpostavila organizacija OECD in urad EUIPO, da ponarejevalci zlorablajo sodobne logistične rešitve, namenjene olajšanju zakonite trgovine.
- Delež prebivalstva, starejšega od 65 let, je negativno povezan z zneskom (v smislu vrednosti) ponarejenega uvoza. Obstajalo bi lahko več mehanizmov za pojasnitev tega vzorca, vključno z večjo ozaveščenostjo o nevarnosti ponarejanja, razmeroma nižjimi gospodarskimi omejitvami za starejše v primerjavi z mladimi in manjšim številom spletnih nakupov starejših;
- odstotek ljudi, ki uporablja internet. Analiza kaže, da je uporaba interneta pozitivno povezana z vrednostjo ponarejenega uvoza, kar potrjuje predhodne ugotovitve o vse večji vlogi interneta pri pospeševanju trgovine s ponarejenim blagom. Odraža tudi splošno enostavnost prevare v spletnem okolju;
- terciarno izobraževanje. Podatki kažejo na pozitivno razmerje med bruto stopnjo dokončnosti terciarnega izobraževanja in vrednostjo uvoza ponarejenega blaga. Tak odnos je mogoče pojasniti z več temeljnimi dejavniki, vključno z morebitnim pomanjkanjem ozaveščenosti o tem tveganju (vključno s prisotnostjo ponarejenega blaga v vseh sektorjih, ne le v sektorjih mode ali luksuznih izdelkov), skupaj z večjo zmožnostjo iskanja ponarejenih izdelkov na spletu. Vendar je za razumevanje te povezave potrebnih več raziskav.

6. Čeprav so vsi zgoraj navedeni dejavniki pomembni, je treba opozoriti, da noben od teh dejavnikov sam po sebi ne more pojasniti nagnjenosti določenega gospodarstva k uvozu ponarejenih izdelkov, temveč je kombinacija številnih dejavnikov tista, ki oblikuje zavedno in nezavedno povpraševanje po ponaredkih in posledično nagnjenost k uvozu ponarejenega blaga. Poleg tega so lahko številni zgoraj predstavljeni dejavniki izredno koristni za trgovino na splošno in – širše – za blaginjo države. Med njimi so dobre logistične zmogljivosti in dostop do interneta. Prav *zloraba* teh zmogljivosti in *zloraba* priložnosti, ki jih ustvarjajo, lahko povzroči večje tokove trgovine s ponarejenim blagom. Stopnja te *zlorabe* je v veliki meri odvisna od vprašanj upravljanja, zlasti od stopnje varstva intelektualne lastnine. Politični izziv je zmanjšati možnosti *zlorabe* in hkrati zagotoviti koristi trgovine.